

שום אפשרות למנוע מהם, לבוא, כי הם טוענים שהם יוצאים לטייל, ועל כך אין שום איסור. היום, למשל, מצאנו ילד בן שמונה שאמר שהוא נוסע לטייל בתל-אביב.

„אנחנו שלושה במשרד שאחראים על איזור אשקלון, מארז שבדרום ועד שדה עוויה בצפון. זה שטח של 100 אלף דונם חקלאי, הכולל כעשרה מושבים, המישה קיבוצים וכמה חברות ארציות ופרדסים.“ כשנתבקש סעידי להגיב על הטענות שהוא וחבריו אינם ממלאים את התפקידים כראוי, אמר: „יום עבודה של עובדי מדינה מתחיל בשבע-עוֹצֵי, אבל אנחנו מתחילים בשש-עוֹצֵי. היום אמרו לנו לצאת בחמש. בשש-עוֹצֵי אנחנו יוצאים לסיבוב בסיבוב הצומת אין לנו אפשרות לעשות כלום, כי המעביד יכול להגיד: 'הזמנתי אותם לשתות תה.' גם כשאנחנו מגיעים לשטח, או שהם בורחים מייד או שהם מתיישבים לאכול, אם השופט ישאל אותי במישפט אם ראיתי אותם עובדים, אגיד שלא. וכך, ברוב המישפטים הם יוצאים זכאים, למרות שהשכל הישר אומר שהם יוצאים לעבודה. אנחנו יכולים גם לקבל נזיפה. היום ראינו כ-200 קטינים בצומת, אבל לא תפשו אותם עובדים.“

„הערבים יודעים איך להסתדר. ילדים לא מראים תעודות-זהוּי, כי אין להם, אבל הם טוענים ששכחו אותן בבית. נשים מחביאות את התעודה בתוהו. היום אשה אחת התחבאה מתחת למשאית כדי שלא נמצא אותה, פועל ערבי ניקנס בפעם הראשונה ב-300 לירות, אחר-כך ב-700, ואחר-כך עליו להתייצב יום יום במימשל הצבאי, אבל זה לא מרתיע אותם.“

יעקב טוראל (47), פקיד השומה האזורי, מספר: „הפועלים עובדים בתנאי עבודה מחפירים, ומקבלים שכר זעום. לאלה ש-אינם רשומים אצלנו אין ביטוח. קורים מיקרים של פציעת פועל ואפילו מיקרים של מוות. היום נהרג פועל בתאונה ליד צומת סילבר. לפני יומיים נהרג אחר ליד שדה הנפט חלק. זה לא פורסם בעיתונים, כדי שלא יהיו בעיות. המיטרה מנסה לברר אצל מי עבד, אם מוצאים, תובעים את המעסיק. אם לא מוצאים הלך עוד אחד.“

„איש מושב“

מתחת לגלגלים*

סיפור סעידי: „בני המושבים מר-וויחים מכל העניין. הם מסכמים עם הראים הערבי על מאה לירות לראש, והמעסיק אומר לקבלן: 'אם ארשום אותם בלישכת-העבודה, אצטרך להוסיף עוד 50 לירות, ואתה תקבל פחות. אז בוא תקבל מאה, ולא נרשום.' המעביד מכניס חמיר שים אחוז לכיס. הקבלן מקבל מאה לירות, ושניהם מבסוטים.“

סעידי סיפר כי רשם באותו יום שני רפורטים למתיישבים. כשנשאל מדוע כמות הרפורטים כה זעומה, והאם יש אמת בשמיר עות שהם מקבלים שוחד מהקבלנים, הוציא רשימת דו"חות. הוא סיפר: „אני לא (המשך בעמוד 26)“

איש-מושב ציון רווח 80, לירות? אתה משוגע!

יחד עם עזת מגיע לתחנה ציון רווח מבית-שיקמה, כדי לקחת פועלים לעבודה. ציון, גברתן בן 19, בוחן את הפועלים כקונה בחנות-ירקות. הוא בוחן בכמה מהם, הנראים חזקים, ומתמקח איתם על המחיר. כשראה את צוות העולם הזה שיחרר את אלה הנראים צעירים מדי ובחר בשניים אחרים. „אצלי קוטפים עגבניות פעם בשבוע.“ הצהיר בלי שישאלו אותו, והוסיף מייד: „עבור שמונה שעות עבד-דה מקבלים אצלי 100 לירות. ילדים קטנים אני לא לוקח.“

ובערבית מוסיף ציון להתמקח על השכר: „מה פיתאום 100 לירות? אינת ג'נון? (אתה משוגע?) 80 לירות, לא יותר!“

מספר מוחמד לחשם, נער בן 16 מעזה, שהוא אחד הפועלים: „בא אחד, רוצה עבודה, אני עובד. פעם נותנים 80 לירות, פעם 50. אני לא לומד. גמרתי כיתה ו' ויצאתי לעבודה.“ במישפחתו של מוחמד 4 בנות ו-2 בנים. רק הוא ואחיו עובדים. את הכסף הם נותנים לאביהם.

ג'מיל אליסייד בן ה-13, אף הוא מעזה, מתערב בשיחה: „אני עובד רק בחופש.“ הוא מצהיר בגאווה, במישפחתו של ג'מיל חמישה בנים וארבע בנות. כל הבנים מבוגרים ועובדים. אביו של ג'מיל שלח אותו לעבוד בחופש, והוא משתכר כ-50 לירות ליום עבודה.

מספר ג'מיל: „עובדים 8 או 12 שעות ביום, בעגבניות, בתירס ובפרדסים, ובונים בתים ליהודים.“ אביו של ג'מיל הוא נפח בן 70. כיום אינו עובד. בבית המישפחה רק שלושה חדרים, שבהם ישנים האחד ליד השני. האב חולה. לג'מיל יש הרבה חברים שאינם לומדים כלל, ויוצאים לעי-בודה במושבים.

„לא מספיק“

רק לסיגריות*

זקן הפועלים חסן מוחמד אליעבד, הנראה קשיש מכפי גילו — 56 שנה —

ואברהם סעידי, נמצאו אותה עת בתחנה, כשהם לוגמים קפה. משנתבקשו להגיב על הטענות נגדם, מילאו פיהם מים. לאחר הפצרות שלחו אותנו למישרדם. בלישכת-העבודה באשקלון עובדים שמר-נה אנשים, כך סיפרה המזכירה, יהודית ביטון, שהיתה עסוקה בריצות בין שני הטלפונים, שצלצלו ללא הרף. „את רואה“, אמרה, „אפילו לא הספקתי לשתות את הקפה. היום שקט יחסית, אבל אני בקושי מסתדרת.“

אברהם סעידי (49) הוא מנהל שירות-התעסוקה באשקלון. הוא נכנס למישרד עיף ומיווע. לדבריו מועסקים באיזור כ-1,700 איש מרצועת עזה עם רישיון מתחת לגיל 16 אין היתר לעבודה בישראל למרות שנוער ישראלי מקבל רישיון החל מגיל 14, אם יש לו פטור מלימודים. „כך נוצר מצב“, אומר סעידי, „שמאות קטינים ערבים מהרצועה מתייצבים יום-יום בתחנת הדלק בכניסה לעיר, וצובאים על כל מכונית המגיעה לתחנה. אין בידנו

אנשי לישכת-העבודה עמרם, טוראל וסעידי „מי שיוודע על שוחד, שיוודע ליו!“

לבהמות. עד שלא יעשו מקום מסודר, כמו בראשון-לציון, מין מיכלאה שיבואו לא-סוף אותם משם, זה לא ייפסק. הישראלים נוסעים לבלות באשקלון והפועלים עובדים בשדות שלהם או בונים להם את הווילות.“ מספר המנהל: „אתמול התתי עליהם עם צינור מים שיסתלקו. לפעמים אני יורה באוויר כדי להפחיד אותם. כלום לא עוזר. פנינו למיטרה, הם אומרים שזו לא הבעייה שלהם. פנינו ללישכת-התעסוקה. במקום להגיע בארבע בבוקר הם באים בתשע, שותים קפה בתחנה. היום זו הפעם הראשונה, אחרי שלחצתי עליהם. שהגיעו בחמש.“

מספר חברו, שלמה בוסקילה, ממושב בית-שיקמה: „טוב שהם באים בתשע ולא בחמש. לי אין מה לדאוג. יש לי קבלן ערבי מעזה, שהוא גם השותף שלי. אצלי אין ילדים, רק מבוגרים. הקבלן מקבל אצלי 250 לירות לראש. מה זאת אומרת. כמו בהמות? הם בהמות! לא מגיע להם יחס יותר טוב. אתם רוצים לשאול בכמה מעסיקים ערבים? אתם בטח משלום עכשיו!“

עובדי לישכת-התעסוקה, יעקב טוראל

מספר: „לא לוקחים אותי לעבודה, כי אומרים שאני זקן מדי ונראה חלש. בני המושבים בוחרים אותנו כמו צאן, לוקחים רק את החזקים. אני בא לתחנה כל יום ואין עבודה. לא לוקחים אותי, שאלוהים יסלח להם. אם לוקחים, משלמים 50 או 60 לירות, וזה לא מספיק. רק לסיגריות. הרסו לי את הבית ואנחנו גרים בחורבה. אשתי לא יכולה לעבוד, היא זקנה, ויש לי שני ילדים בגיל 10 ו-11 שלא עובדים, כי הם צעירים, אבל כשיגדלו אשלח אותם לעבודה. רק שלא יתפסו אותם מלישכת-העבודה.“

מנהל תחנת 19, בכניסה לאשקלון, זועם: „תבואו בחמש בבוקר, הם מתנפלים על כל מכונית שמגיעה. צריך להביא מיש-טרה. אף מכונית לא יכולה להיכנס לתח-נה.“

שותפו, מוריס הראל, מתערב: „הם כמו ארבה כאן. כל מכונית שנכנסת לקבל דלק מתנפלים עליה. מבקשים עבודה, מס-יתובים בתחנה, שותים מים מ-4 בבוקר, יושבים על מיכלי הדלק ומעשנים סיגריות. עוברים את הכביש בריצה, זוגרמים תארי-נות. הישראלים מתייחסים אליהם כמו

שוק-העבודה בתחנת-הבנון באשקלון „מה זאת אומרת, כמו בהמות? הם בהמות!“